

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІНФРАСТРУКТУРИ ТА ТЕХНОЛОГІЙ
ІНСТИТУТ УПРАВЛІННЯ, ТЕХНОЛОГІЙ ТА ПРАВА
ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан юридичного факультету

д.ю.н. доцент К.Р.Добкіна

«30»   2022р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Правова статистика»

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

галузь знань 08 «Право»
(шифр і назва галузі знань)

спеціальність 081 «Право»
(шифр і назва спеціальності)

2022-2023 навчальний рік

Робоча програма з дисципліни «ПРАВОВА СТАТИСТИКА» для ступеня вищої освіти «бакалавр»

за спеціальністю 081 «Право». Київ: ДУІТ, 2022.

Розробник: С.Г. КИРЕНКО – к.ю.н., доцент, доцент кафедри цивільного та кримінального права.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри ЦИВІЛЬНОГО ТА КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА.

Протокол від «30» серпня 2022 року № I

Завідувач кафедри цивільного та кримінального права
к.ю.н., доцент

«30» 08 2022 року

(підпис)

А.В. Мусієнко

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань 0304 право Напрямок підготовки 6. 030401	Нормативна	
Модулів – 2	Спеціальність (професійне спрямування): 6.03040101 «Правознавство»	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		4-й	
		Семестр	
Загальна кількість годин – 120		8-й	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента – 5	Ступінь вищої освіти «Бакалавр»	Лекції	
		26 год.	
		Практичні, семінарські	
		22 год.	
		Самостійна робота	
		72 год.	
		Вид контролю: залік	

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 1/2

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення дисципліни «Правова статистика» є формування у студентів теоретичних знань і практичних навичок встановлення, вимірювання і дослідження закономірностей і тенденцій розвитку суспільно-правових процесів за допомогою узагальнюючих показників оцінювання, моделювання і прогнозування процесу охорони суспільного та державного ладу, інтересів окремих громадян, установ, підприємств.

Виховна мета – поглиблення у студентів – майбутніх фахівців-правознавців почуття гордості та відповідальності за свою справу, прагнення подальшого самовдосконалення своїх знань.

Розвиваюча мета – розвиток у студентів вміння творчо, свідомо та обізнано підходити до освітнього процесу, вміння логічно аналізувати навчально-наукову інформацію та застосовувати набуті вміння та навички в практичній діяльності.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Правова статистика» є:

- комплексний розгляд теоретичних основ правової статистики;
- опанування студентами понятійного апарату правової статистики;
- вивчення методів статистичного дослідження суспільно небезпечної діяльності;

– оволодіння практичними навичками щодо застосування сучасних методів правової статистики в практичній діяльності з аналізу тенденцій розвитку суспільно небезпечної діяльності та її прогнозування.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:
знати:

- предмет, метод та основні поняття правової статистики;
- програмно-методологічні та організаційні питання статистичного спостереження;
- властивості абсолютних, відносних та середніх величин і способи їх обчислення;
- теоретичні основи вибіркового спостереження;
- основи кореляційного аналізу;
- наукові умови побудови рядів динаміки;
- правила побудови статистичних таблиць;
- особливості побудови і застосування індексів у правовій статистиці.

вміти:

- аналізувати і оцінювати первинну інформацію з питань статистичного дослідження;
- використовувати методи правової статистики при дослідженні суспільно небезпечних явищ;
- визначати тенденції розвитку суспільно небезпечних явищ у короткостроковій та довгостроковій перспективі;

3.Програма навчальної дисципліни

Модуль 1.

Змістовий модуль 1. Теоретичні та практичні основи правової статистики

Тема 1. Предмет, метод і система правової статистики

Теоретичні знання. Загальне поняття правової статистики. Предмет і методи статистичної науки. Предмет, мета і завдання правової статистики. Зв'язок правової статистики з суспільно-правовими науками. Історія розвитку правової статистики. Сучасний етап розвитку правової статистики. Галузі правової статистики, їх зміст і структура. Статистична закономірність і статистична сукупність правових явищ. Етапи статистичного дослідження в правоохоронних органах. Методи аналізу правових показників.

Практичні навички. Вміти пояснити зародження, розвиток та сучасний етап правової статистики. Вміти визначати предмет правової статистики, назвати та вміти пояснити загальні і окремі завдання правової статистики.

Тема 2. Статистичне спостереження

Теоретичні знання. Поняття статистичного спостереження, його значення для проведення статистичного дослідження у правоохоронних органах. Завдання і мета статистичного спостереження, його організаційні форми, види та способи. План статистичного спостереження, його структура.

Програмно-методологічні питання плану спостереження. Об'єкт статистичного спостереження в кримінально-правовій, цивільно-правовій і адміністративно-правовій статистиці. Одиниця спостереження та одиниця сукупності. Вимірники злочинності. Програма статистичного спостереження.

Організаційні питання плану спостереження. Вибір форми, виду і способу спостереження. Види спостереження за охопленням одиниць сукупності та часом проведення. Способи спостереження. Документи первинного обліку правопорушень у правоохоронних органах. Статистична звітність органів внутрішніх справ, прокуратури, судів

Практичні навички. Вміти застосовувати статистичне спостереження при дослідженні суспільно небезпечних явищ.

Тема 3. Зведення та групування статистичних даних

Теоретичні знання. Поняття зведення та його види. Завдання статистичного зведення у правовій статистиці. Організація і техніка проведення зведення. Види статистичних групувань. Прийоми статистичних групувань. Статистичні таблиці. Вимоги до побудови статистичних таблиць. Види статистичних таблиць та їх застосування у правовій статистиці.

Практичні навички. Вміти на основі теорії зводити та групувати статистичні дані.

Тема 4. Абсолютні, відносні та середні величини та їх застосування у правовій статистиці

Теоретичні знання. Абсолютні величини та їх види. Поняття і види відносних величин. Застосування відносних величин в аналізі матеріалів правової статистики. Поняття і види середніх величин, техніка їх обчислення. Середня арифметична – проста і зважена. Середня гармонійна. Порядкові середні – мода і медіана, їх обчислення в рядах розподілу різних видів.

Узагальнюючі характеристики варіації правових показників: розмах варіації, середнє лінійне відхилення, середнє квадратичне відхилення, дисперсія, коефіцієнт варіації. Способи їх розрахунку і тлумачення.

Практичні навички. Вміти обчислювати абсолютні, відносні та середні величини та використовувати їх у статистичних дослідженнях.

Модуль 2.

Змістовий модуль 2. Правова статистика у дослідженні кримінально-протиправної діяльності

Тема 5. Використання статистичного аналізу при вивченні кримінально-протиправної діяльності

Теоретичні знання. Статистичний аналіз вивчення кримінально-протиправної діяльності. Особливості вивчення стану кримінально-протиправної діяльності, її рівня, структури й динаміки. Установлення реального стану кримінально-протиправної діяльності. Виявлення причин та умов, що спричиняють вчинення кримінальних правопорушень. Методи кримінологічного прогнозування. Планування профілактики кримінальних правопорушень. Статистична характеристика особи кримінального правопорушника. Статистична оцінка діяльності правоохоронних органів, органів прокуратури і слідства, суду.

Практичні навички. Вміти використовувати статистичний аналіз при дослідженні кримінально-протиправної діяльності.

Тема 6. Статистичне вивчення причинно-наслідкових зв'язків правопорушень та динаміки суспільно-правових явищ

Теоретичні знання. Поняття причинної залежності. Види залежностей між правовими явищами. Параметричні й непараметричні методи вимірювання взаємозв'язків, відмінності їх застосування.

Оцінка тісноти зв'язку між правовими ознаками. Коефіцієнт асоціації. Коефіцієнт ранкової кореляції. Перевірка істотності зв'язку.

Динамічний ряд – основа аналізу та прогнозування розвитку суспільно-правових процесів. Види динамічних рядів. Визначення середнього рівня правового показника.

Статистичні характеристики інтенсивності розвитку правових явищ: абсолютний приріст, темп зростання, темп приросту, абсолютне значення 1% приросту. Коефіцієнт випередження.

Методи перетворення динамічних рядів вивчення тенденції розвитку правових явищ. Аналітичне вимірювання, його суть, способи обчислення параметрів трендового рівняння. Їх економічний зміст і використання для прогнозування рівнів правових показників.

Аналіз структури і структурних зрушень суспільно-правових явищ. Вимірювання сезонних коливань. Індекс сезонності. Узагальнюючі показники сезонності.

Практичні навички. Вміти використовувати методи правової статистики при дослідженні динаміки суспільно-правових явищ.

Тема 7. Міжнародна правова статистика

Теоретичні знання. Поняття, завдання і методи міжнародної правової статистики. Основні міжнародні статистичні організації. Загальна характеристика міжнародної кримінально-правової статистики. Кримінально-правова статистика в зарубіжних країнах. Кримінологічні організації світу і статистичні дослідження. Проблема порівнянності даних кримінально-правової статистики різних держав.

Практичні навички. Вміти застосовувати методи правової статистики при дослідженні різних аспектів злочинності в зарубіжних країнах.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	Денна форма				заочна форма			
	всього	у тому числі			всього	у тому числі		
л.		сем.	с.р.	л.		сем.	с.р.	
Модуль 1.								
Змістовий модуль 1. Теоретичні та практичні основи правової статистики								
Тема 1. Предмет, метод і система правової статистики	20	4	4	12				
Тема 2. Статистичне спостереження	18	4	4	10				
Тема 3. Зведення та групування статистичних даних	16	2	2	12				
Тема 4. Абсолютні, відносні та середні величини та їх застосування у правовій статистиці	14	4	2	8				
Разом за змістовим модулем 1.	68	14	12	42				
Модуль 2.								
Змістовий модуль 2. Правова статистика у дослідженні кримінально-протиправної діяльності								
Тема 5. Використання статистичного аналізу при вивченні кримінально-протиправної діяльності	18	4	4	10				
Тема 6. Статистичне вивчення причинно-наслідкових зв'язків правопорушень та динаміки суспільно-правових явищ	18	4	4	10				
Тема 7. Міжнародна правова	16	4	2	10				

статистика								
Разом за змістовим модулем 2.	52	12	10	30				
Всього годин за курс	120	26	22	72				

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	заочна форма
1	Предмет, метод і система правової статистики	4	
2	Статистичне спостереження	4	
3	Зведення та групування статистичних даних	2	
4	Абсолютні, відносні та середні величини та їх застосування у правовій статистиці	2	
5	Використання статистичного аналізу при вивченні кримінально-протиправної діяльності	4	
6	Статистичне вивчення причинно-наслідкових зв'язків правопорушень та динаміки суспільно-правових явищ	4	
7	Міжнародна правова статистика	2	
	Разом	22	

6. Самостійна робота

Вимоги до організації самостійної роботи студентів та структура навчальних завдань визначаються робочими навчальними програмами дисципліни.

Самостійна робота є основним засобом засвоєння студентом навчального матеріалу в час, вільний від обов'язкових навчальних занять, без участі викладача.

Основними завданнями самостійної роботи студентів є підготовка і виконання поточних семінарських занять, практичних занять, а також самостійне вивчення окремих тем під керівництвом викладача.

Інформаційно-методичним забезпеченням самостійної роботи студентів є перелік питань для самостійної підготовки, що передбачені планами семінарських занять, а також список літератури до теми.

Загальною методичною вимогою вивчення курсу є вироблення особистісно-практичного відношення студентів до проблем правової статистики на основі осмислення навчальної і наукової літератури. Основною рекомендацією із самостійного одержання і поглиблення знань з дисципліни може бути опрацювання та критичне осмислення рекомендованої літератури, насамперед першоджерел, а також підготовка схем і порівняльних таблиць.

Самостійна робота студентів забезпечується всіма навчально-методичними засобами, необхідними для вивчення конкретної навчальної дисципліни чи окремої теми: підручниками, навчальними та методичними посібниками, електронно-обчислювальною технікою тощо.

Студентам також рекомендується для самостійного опрацювання

відповідна наукова література та періодичні видання.

Самостійна робота студентів над засвоєнням навчального матеріалу з конкретної навчальної дисципліни може виконуватися в бібліотеці, навчальних кабінетах і лабораторіях, комп'ютерних класах, а також у домашніх умовах.

Доволі результативними прийомами вивчення правової статистики є конспектування праць науковців з проблем правоохоронної діяльності та безпосередньо криміналістики і написання доповідей та рефератів. При вивченні проблем з правової статистики варто виробляти навички самостійного формулювання питань за підсумками опрацювання матеріалу, питань до можливих опонентів. Крім того, ефективним є вивчення дисципліни на основі аналізу типових і нестандартних проблемних ситуацій та їх осмислення.

Методичне забезпечення самостійної роботи студентів повинне передбачати й засоби самоконтролю (тести, пакет контрольних завдань і т. ін.).

Проблемно-пошукові питання до кожної з тем курсу покликані підготувати студента до проведення ним самостійної дослідницької роботи.

З метою поглиблення вивчення навчальної дисципліни «Правова статистика» та набуття навичок і вмінь самостійного аналізу та обґрунтування висновків у процесі вивчення дисципліни, студенти готують наукові повідомлення, структурно-логічні схеми, виконують реферат, тема якого враховує специфіку профільної спрямованості. До кожної з проблем курсу пропонуються теми для підготовки рефератів. Реферат має засвідчити, що студент самостійно опрацював обрану проблему.

Самостійна робота студентів покликана сприяти досягненню мети, яка поставлена перед курсом. Приступаючи до самостійної роботи, студент має усвідомити мету курсу та ті завдання, які стоять перед ним.

Завдання для самостійної роботи спрямовані на закріплення навчального матеріалу. Їх виконання передбачає засвоєння основного змісту тем курсу. Разом з тим, виконання таких завдань потребує творчого підходу з боку студента, вміння самому ставити додаткові питання та давати на них відповіді, оцінювати результати власної роботи та порівнювати їх з іншими, застосовуючи загальнокультурні та професійні компетенції для аналізу типових і нестандартних ситуацій.

Викладач визначає обсяг і зміст самостійної роботи, узгоджує її з іншими видами навчальної діяльності, розробляє методичні засоби проведення поточного та підсумкового контролю, здійснює діагностику якості самостійної роботи студента, аналізує результати самостійної навчальної роботи кожного студента.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	заочна форма
1	Предмет, метод і система правової статистики	12	
2	Статистичне спостереження	10	
3	Зведення та групування статистичних даних	12	

4	Абсолютні, відносні та середні величини та їх застосування у правовій статистиці	8	
5	Використання статистичного аналізу при вивченні кримінально-протиправної діяльності	10	
6	Статистичне вивчення причинно-наслідкових зв'язків правопорушень та динаміки суспільно-правових явищ	10	
7	Міжнародна правова статистика	10	
	Разом	72	

7. Індивідуальні завдання

З метою поглиблення вивчення навчальної дисципліни «Правова статистика» та набуття умінь і навичок, аналізу та висновків у процесі вивчення дисципліни, студенти виконують завдання, теми індивідуальних занять розробляються з урахуванням специфіки профільної спрямованості ВНЗ.

Організація і порядок виконання індивідуальних завдань, їх тематика визначаються відповідними методичними вказівками і завданнями до виконання робіт студентами з урахуванням специфіки підготовки студентів.

8. Методи навчання

Словесні

Розповідь-пояснення використовується під час навчання студентів на протязі лекції. За метою виділяються такі види розповіді: розповідь-вступ, розповідь-повість, розповідь-висновок. Ефективність зазначеного методу залежить головним чином від уміння викладача розповідати, дохідливості та доступності інформації, від поєднання його з іншими методами навчання.

Бесіда – це діалог між викладачем та студентом, який дає можливість за допомогою цілеспрямованих і вміло сформульованих питань спрямувати студентів на активізацію отриманих знань. Саме з допомогою їх викладач активізує діяльність студентів, ставлячи їм запитання для розмірковування, розв'язання проблемної ситуації.

Лекція служить для пояснення теми; її типовими ознаками, є тривалість запису плану та рекомендованої літератури, уведення та характеристика нових понять, розкриття та деталізація матеріалу, завершальні висновки викладача, відповіді на запитання.

Наочні методи

Ілюстрація – допоміжний метод при словесному методі, її значення полягає в яскравішому викладенні та показі власної думки.

Демонстрація характеризується рухомістю засобу демонстрування, наприклад, демонстрація навчальних фільмів.

Практичні методи: вправи, вирішення задач. Ці методи не несуть нової навчально-пізнавальної інформації, а служать лише для закріплення, формування практичних умінь при застосуванні раніше набутих знань.

Навчальна робота під керівництвом викладача – самостійна робота. До неї належать написання рефератів, самостійні письмові роботи, контрольні роботи, написання тестів.

9. Методи контролю

Перевірка глибини засвоєння знань, рівня сформованості навичок та умінь студентів відбувається у формі поточного, проміжного та підсумкового видів контролю.

Поточний контроль здійснюється через оцінювання усних відповідей щодо проблем для обговорення, передбачених планом семінарських занять, а також шляхом: проведення експрес-опитувань, тестування, підготовки доповідей і рефератів, написання самостійних і модульних контрольних робіт.

При оцінюванні враховується глибина теоретичних знань студентів і вміння застосовувати їх на практиці.

Проміжний контроль передбачає перевірку рівня засвоєння студентами теоретичного і практичного матеріалу модуля і здійснення в межах семестру наприкінці планового вивчення дисципліни. Рівень практичних навичок оцінюється в процесі виконання студентами аналізу статистичних завдань за тематикою курсу.

Підсумковий контроль проводиться у формі усного заліку після закінчення вивчення курсу.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Залік

Залік виставляється з урахуванням семестрового рейтингового балу, який складається з балів, отриманих студентом під час аудиторної роботи (виступи на семінарських заняттях), позааудиторної роботи (написання рефератів, участь у роботі конференцій, студентських наукових гуртків і т.п.) та контрольної роботи. Максимальна кількість балів, отриманих за аудиторну роботу становить 35 балів, позааудиторну роботу – 35 балів, контрольну роботу – 30 балів. Студент, який за результатами вивчення дисципліни отримав семестровий рейтинговий бал 60 і вище, отримує залік автоматично. Студент, який отримав семестровий рейтинговий бал менше 60, складає залік в усній формі. В результаті успішного складання заліку він отримує 60 балів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням	не зараховано з обов'язковим

		дисципліни	повторним вивченням дисципліни
--	--	------------	--------------------------------

«Відмінно» - А (90-100 балів) – виставляється студенту, який глибоко та міцно засвоїв матеріал, відмінно справляється з задачами та питаннями, показує знайомство з фаховою літературою, володіє різносторонніми навичками та прийомами виконання практичних завдань, вміє добре орієнтуватись у виробничих ситуаціях.

«Добре» - ВС (74-89 балів) – виставляється студенту, який твердо знає програмний матеріал, правильно застосовує теоретичні знання при рішенні практичних завдань, володіє необхідними навичками та прийомами їх виконання.

«Задовільно» - DE (64-73 балів) – виставляється студенту, який має знання тільки основного матеріалу, але не засвоїв його деталей, допускає неточності, неправильне тлумачення окремих елементів завдання та відчуває труднощі при виконанні практичних завдань.

«Незадовільно» - FX (35-59 балів) - виставляється студенту, який дає необгрунтовані відповіді на запитання, допускає суттєві помилки у використанні понятійного апарату. Не простежується логічність та послідовність думки. Формулювання хаотичні та не усвідомлені.

«Незадовільно» - F (1-34 балів) - виставляється студенту, який не засвоїв зміст дисципліни, вміння та навички не набуті.

11. Методичне забезпечення

- навчальна програма;
- робоча навчальна програма;
- матеріали до семінарських занять, індивідуальної та самостійної роботи студентів;
- перелік питань до підготовки до заліку;

12. Рекомендована література Базова

1. Про державну статистику [Текст] : Закон України від 17 вересня 1992 р. // Відомості Верховної Ради України. 1992. №43. Ст. 608.
2. Кримінальний кодекс України: Закон від 5 квіт. 2001 р. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.
3. Постанова Кабінету Міністрів України від 23 вересня 2014 р. № 481 «Про затвердження Положення про Державну службу статистики України».
4. Вашків П.Г., Пастер П.І., Сторожук В.П., Ткач Є.І. Теорія статистики: Навчальний

посібник. К.: Либідь, 2001. 320 с.

5. Кальман О.Г. Правова статистика : підручник / О.Г. Кальман, І.О. Христич. Х.: Право, 2004. 304 с.

6. Мармоза А.Т. Правова статистика: підручник / А.Т. Мармоза. 2-ге вид., переробл. та допов. К.: Центр учбової літератури, 2013. 528 с.

7. Мармоза А.Т. Теорія статистики: Навчальний посібник. К.: Ельга, Ніка-Центр, 2003. 392 с.

8. Правова статистика: Підручник / Моїсеєв Є.М., Джужа О.М., Василевич В.В. За заг ред. професора О.М. Джужі. К.: Атіка, 2008. 326 с.

9. Правова статистика: підручник / за ред. В.В. Голіни. Х.: Право, 2014. 252 с.

10. Навроцька Н.Г. Правова статистика: Навчальний посібник. К.: Знання, 2007. 280 с.

Допоміжна:

1. Гусаров В.М. Статистика: Учебное пособие. М.: ЮНИТИ-ДИАНА, 2002. 463 с.

2. Гаркавий В.К. Математична статистика : навч. посіб. / В.К. Гаркавий, В.В. Ярова. К.: ВД «Професіонал», 2004. 378 с.

3. Голіна В.В. Конгрессы ООН по предупреждению преступности и уголовному правосудию: в 3 кн. К.: Право України, 2013.

4. Дубров А.М. Моделирование рискованных ситуаций в экономике и бизнесе: учеб. пособие / А.М. Дубров, Б.А. Лагоша, Е.Ю. Хрустаже. М.: Финансы и статистика, 2000. 456 с.

5. Економічна статистика: Підручник. / за заг. ред. Ю.М. Іванова. К.: ФОП О.С. Ліпкана, 2011. 232 с.

6. Захожай В. Б., Федорченко В. С. Правова статистика: Навчальний посібник К.: МАУП, 2003. 145 с.

7. Камлик М.І. Правова статистика: Навчальний посібник. К.: Атіка, 2004. 240 с.

8. Лугінін О.С. Статистика: Підручник. К.: Центр учбової літератури, 2007. 608 с.

9. Мазуренко В.П. Теорія статистики: Навчальний посібник. К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2006. 232 с.

10. Мармоза А.Т. Практикум з математичної статистики: Навчальний посібник. К., Кондор, 2009. 264 с.

11. Мармоза А.Т. Практикум з теорії статистики: Навчальний посібник. №-е видання, виправлене. К: Ельга, Ніка-Центр, 2007. 348 с.

12. Мармоза А.Т. Статистика: Підручник. К. Ельга, КНТ, 2009. 896 с.

13. Матковський С.О., Гальків Л.І., Гринькевич О.С., Сорочак О.З. Статистика: Навчальний посібник. Львів: «Новий Світ», 2009. 430 с.

14. Настільна книга спеціаліста із судової статистики / Державна судова адміністрація України / В.Я. Карабань (упоряд.). К.: Реферат, 2005.

15. Правова статистика: Навчальний посібник / В.С. Безрученко та ін. К.: Дія ЛТД, 1998. 200 с.

16. Правова статистика: Курс лекцій / За ред. О.М. Джужі. К.: 2000. 120 с.

17. Правова статистика: підручник / за ред. В.В. Голіни. Х.: Право, 2009. 196 с.

18. Статистика. Підручник / С.С. Герасименко та ін. К.: КНЕУ, 2000. 467 с.

19. Тарасенко Т.О. Статистика: Навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2006. 344 с.

20. Ткач Є.І. Загальна теорія статистики: Підручник. Тернопіль: Лідер, 2004. 388 с.

Інформаційні ресурси

1. <http://www.naiu.kiev.ua/naiu/tslc/index.php>
2. <http://www.nbu.gov.ua/>
3. <http://rada.gov.ua/laws/main/a#Find>
4. <http://mvs.gov.ua/mvs/control/main/uk/index>
5. <http://www.kmu.gov.ua/control/>
6. <http://uk.wikipedia.org/wiki/>